

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: En liden Bibel-Krønike for Børn og Menig-Mand

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "En liden Bibel-Krønike for Børn og Menig-Mand", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 200. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1828_227C-txt-shoot-idm6769.pdf (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

XLVIII. Kirken i Danmark.

Det var, som sagt, i Knud den Stores Tid, at Christendommen ved Engelske Præster blev ret stadfæstet i Danmark, og En af dem, som hed Vilhelm, og blev Biskop i Sælland, har bygget den store Dom-Kirke i Roskilde, som dengang var Hoved-Staden. Blandt de følgende Bisper blev Ingen saa navnkundig som Axel eller Absalon, der stiftede Klosteret i Soer, hvor nu Academiet er, og, skiøndt han førde Sværdet imod de Vendiske Sørøvere bedre end Bisperne, saa er dog den Danmarks Krønike, han fik Saxo Grammatikus til at skrive paa Latin, et stort Vidnesbyrd om, baade at de Danske lagde sig flittig efter boglig Konst, og at Papisteriet dengang endnu, ved Kors-Togenes Slutning, ei havde synderlig Magt herinde. Siden gik det vel her omtrent som alle vegne, at Overtro og Vantro fik Overhaand, men Folkene i Norden kom dog aldrig saadan under Pavens Aag, som de der laae ham nærmere, og det er mærkværdigt, at i en Dansk Postil, som er trykt førend Luther reiste sig, taler Præsten Christen Pedersen om Menig-Mands Bibel-Læsning, som Noget, Somme vel ikke kan lide, men som bør dog finde Sted, da Skriften saavel som Troen er for Alle, og Apostlerne sikkerlig vilde skrevet paa Dansk, hvis det saavel havde været Danske som Græske Folk, de havde for dem. Vistnok findes der kun alt for meget Papisteri i samme Bog, men immer hedder det dog, at Troen paa Christus det er Hoved-Sagen, og Bibelen er Hoved-Bogen, saa det er intet Under, at baade Christen Pedersen og mange andre Dannemænd gav Luther Ret, saasart de hørde, det var ikke Troen og Skriften, men kun Paven og Munkene, han vilde mestre, ei sig selv, men kun Jesus Christus, han vilde skaffe troe Tilhængere.

De fleste af Bisperne herinde var vel, som deres Brødre, meget arrige paa den Munk, der vilde lære Folk, at hverken raadte for Himmerig, ikke heller var de sat til at være store Herrer i Verden, men kun til at være Menighedens Tjenere, Hyrder og Lærere, efter Guds Ord; men dog udgav En af dem, Knud Gyldenstjerne i Odense, selv Luthers lille Catechismus paa Dansk, med Formaning til Præsterne, at forbedre baade deres Lærdom og Levnet. Kong Frederik den Første, som dengang regjerede i Danmark og Norge, gik ogsaa den rette Vei, i det han lod Folk troe hvad de vilde, men tog Hans Tausen og de andre Præster, som prækede og skrev mod Papisteriet, kraftig i Beskyttelse mod de vankundige og herskesyge Bisper, som med verdslig Magt vilde binde Munden paa dem, hvis Ord de ei kunde giendrive. Hans Søn, Christian den Tredie, gik ikke slet saa læmpelig tilværks, thi han afsatte paa een Gang alle de gamle Bisper, og nødte Folk til at nøies med den nye Indretning, men det var den Tids almindelige Feil at laste Paven, der vilde beherske Troen, og dog at efterligne ham, og til al Lykke skedte dette ikke i Danmark, førend hardtad alle de, der ikke, som Bisperne, for verdslig Vinding, elskede Papisteriet, havde lært at skille det fra Christen Tro.

Det Ny Testamente var allerede tidlig blevet trykt paa Dansk, og 1550 fik man hele Bibelen paa Moders-Maalet, som da ogsaa siden blev saa tit oplagt, at man kan see, den læstes flittig. Da her nu tillige blev sørget godt for deres Optugtelse til boglig Konst og gode Sæder, som skulde være Bisper og Præster, og da vore Boglærde sjelden, som de Tydske, forgabede sig i deres egne Grillen, men udlagde Skrifterne folkelig, efter den Christne Tro, som den var forklaret i Luthers Catechismus, og i den Augsburgske Bekiendelse, saa var der neppe noget Land i hele Christenheden, hvor Guds Ord blev prædikeret saa reent og purt, og hvor man i Stilhed udvikledes saa godt til at forstaae Skrifterne, som i det lille Danmark.

Den Danske Psalme-Bog var vel i visse Maader meget fattig, thi vi havde ingen Luther havt til For-Sanger, men dog var saavel Oversættelserne af hans og andre tydske Psalmer, som de Hjemmegjorte, saa trohjertige, og tit saa inderlig rørende, at man neppe følte, hvad de fattedes, før man begyndte at lunknes og betragtede dem med Koldsindighed. Menigheden var derfor knap de deilige, og tildeels mageløse, Psalmer værd, den til det attende Aarhundrede fik af den store Sanger, Thomas Kingo, og Andre, men dog oplivedes derved hos Mangfoldige den døende Tro, 2040 og Kirken i Danmark fik en Skat, som kan gjøre den rig til Dagenes Ende.

Kort efter gjorde To af vore Konger Kirken en udmærket Tjeneste, den Ene: Frederik den Fjerde, ved at bygge de mange grundmurede Skoler trindt i Landet, til stadig Undervisning i Børne-Lærdommen, og hans Søn: Christian den Sjette, ved at forordne, at hele Landets Ungdom, fra Kongens Søn, til Tiggerens, skulde gaae til Læsning hos Præsten, og efter offentlig Overhøring bekræftes i deres Daabs-Pagt, førend de maatte være Giæster ved Herrens Bord.

Vel kunde Dette ikke forebygge den Ligegyldighed og Vantro, som i det attende Aarhundrede oversvømmede hele den ny Christenhed; men Det hjalp dog baade til at forsinke Vanheldet, og til at formindske det, da christelig Kundskab derved manglede til den Dag i Dag er bevaret, og det er uberegneligt, hvad Troens Ord, naar det rørte Barne-Hjertet, kan i Manddoms og Alderdoms Aar udrette, til at føre dem tilbage, som i Ungdoms Ubetænksomhed forvildedes fra Gang-Stien, til Lysets Hjem og de Levendes Land, hvor Glæden er evig!